

УДК 338

Ю.М. Сафонов,
докторант,
Херсонський національний технічний університет

ЕКОНОМІЧНІ ІННОВАЦІЇ ТА НАЦІОНАЛЬНА СИСТЕМА ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИРОБНИЦТВА ТЕКСТИЛЬНОЇ СИРОВИНИ УКРАЇНИ

Анотація Стаття присвячена дослідженню економічних методів державного регулювання виробництва текстильної сировини. Запропонована відповідна перспективна модель відродження текстильної промисловості України.

Ключові слова Державне регулювання, інноваційні підходи, економічна оцінка, сировинний комплекс.

Annotation The Article is sanctified to research of economic methods of government control of production of textile raw material. The corresponding perspective model of revival of textile industry of Ukraine is offered.

Keywords Government control, innovative approaches, economic evaluation, raw material complex.

Постановка проблеми У сфері агропромислової політики держава використовує різноманітний інструментарій – фінансову підтримку сільськогосподарських виробників і переробних підприємств, пільгове кредитування та ін., від яких у значній мірі залежить на вітчизняному і глобальному ринках аграрної продукції, зокрема, текстильної сировини, її реалізація експортного потенціалу агропромислового сектору. Зазначена політика повинна реагувати на зміни у зовнішньоекономічних відносинах, на ризики, зумовлені новою хвилею розширення Європейського Союзу і вступом України до СОТ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій Питання державної підтримки аграрного сектору економіки України широко обговорюються у науковій літературі. Зазначеним питанням присвячені праці Л.Братченко, Ю.Дятлової, П.Макаренка, С.Науменко, А.Поважного, С.Поважного, В.Чепки, Н.Шевченко.

Невирішені раніше частини загальної проблеми Ринковий механізм не в змозі сформувати прогресивні структурні зрушення в економіці, саме тому у зазначеному питанні необхідна участь держави, яка за допомогою різних пільг, податків, кредитів, субсидій, відповідної підготовки кадрів здатна стимулювати формування оптимальної для певної країни галузевої структури національної економіки, розвитку базових і пріоритетних видів виробництва.

Формулювання цілей статті Метою статті є окреслення стратегій, розробка і виконання системи планів (як інструментів реалізації стратегічних орієнтирів розвитку сировинного комплексу та його окремих підсистем (галузей)) як основи для підвищення його конкурентоспроможності та успішного функціонування у довгостроковій перспективі.

Виклад основного матеріалу дослідження Незважаючи на те, що в Україні державна підтримка сільського господарства здійснюється більше ніж за 50 програмами, є й окремі програми, що передбачають підтримку переробних підприємств, але все-таки нинішній стан розвитку галузі й існуюча державна аграрна політика потребують реформування державної підтримки. Це зумовлено, насамперед, наступними умовами [3, с. 277]: нерозмежованість державної підтримки сільського господарства та сільської території призводить до штучного завищення її розмірів (особливо це стосується фермерських і селянських господарств); диспаритет цін на продукцію промисловості, що споживається в сільському господарстві, та цін на сільськогосподарську продукцію, який сягає майже шестикратного розміру, знецінює бюджетну підтримку сільського господарства; більше двох третин бюджетної підтримки селян використовується не за нецільовим призначенням шляхом її перекачування від виробника через систему цін і тарифів до суміжників (партнерів і посередників); фермерські і особисті селянські господарства, в яких виробляється дві третини валової сільськогосподарської продукції та зайнято дві третини працездатних селян, державної підтримки практично не отримують, така підтримка надається переважно сільськогосподарським підприємствам.

За дослідженнями МВФ, повні потенційні вигоди від скасування всієї державної допомоги сільському господарству у світі (і в індустріальних країнах, і в країнах, які розвиваються) сягнули б 128 млрд. дол., тобто більше ніж 0,4 % загального світового обсягу ВВП. Характеризуючи рівень державної підтримки аграрної сфери економіки України, зауважимо, що у 1990 р. 33 % видаткової частини державного бюджету становили кошти на підтримку сільського господарства та його соціальної сфери; на сьогодні ж частка державного бюджету, направлена на розвиток АПК і села, не перевищує 3,5 % [2, с. 291].

Тобто, державна підтримка розвитку аграрної сфери є безсумнівною. Аргумент щодо високої вартості заходів з державної підтримки не має під собою надійної економічної основи, оскільки дві третини грошових коштів, вкладені в сільське господарство безпосередньо сільським господарством, а також переробною промисловістю і торгівлею у вигляді різних відрахувань, протягом року повертаються до бюджету [4, с. 43].

Національні субсидії, наприклад, на льон і коноплі були введені Європейським союзом у 1970 році. Причиною їх введення став великий імпорт дешевого волокна із СРСР. Субсидія на гектар посіву розподіляється на дві частини: одна видається фермеру, друга – переробнику, а на насіннєвий (маслянистий) льон одна – фермеру, інша – відповідальній особі за насіння. Всього субсидія на гектар льону може варіюватися, але в середньому вона становить біля 1075 дол./га. Так, у 1997 і 1998 роках у Бельгії субсидії на гектар посівів льону становили 815,86 євро, які розподілялися так: 25 % фермеру і 75 % льонозаводу. В 2000 році субсидія на гектар становила 795,46 євро, яка розподілялася таким же чином. З врожаю 2001 року порядок виплати субсидій було змінено і диференційовано за операціями як при вирощуванні, так і при переробці – як за льон, так і за коноплі.

Вирішення питання відносно розмірів державних дотацій сільському господарству є необхідним і в зв'язку з інтеграцією України до ЄС. Правила СОТ не передбачають відміни субсидіювання, однак на переговорах ставиться вимога комплексної трансформації системи державної підтримки сільському господарству. Україна відстоює перед спільнотою щорічну внутрішню державну підтримку аграрного сектору у розмірі 1,37 млрд. дол. США, при цьому за базовий період приймаються 1994-1996 роки. Деякі члени СОТ, з сильними аграрними позиціями, наполягають, щоб відповідні розрахунки робилися, відповідно до періоду 1997-1999 рр., коли підтримка сільського господарства значно скоротилася. В цьому випадку обсяг державної підтримки аграрного сектору економіки становитиме лише 60 млн. дол. на рік, що очевидно є недостатнім, як вважають вітчизняні спеціалісти [4, с. 45].

На думку дослідників, необхідність державної підтримки розвитку аграрного сектору вітчизняної економіки є очевидною. Вона буде сприяти прискоренню відбудови агропромислового виробництва, та на цій основі – послабленню продовольчої залежності нашої країни від імпорту сільськогосподарської продукції (конкретизуємо і додамо: зокрема, бавовни), створенню сприятливих організаційно-економічних умов для рентабельності роботи сільськогосподарських товаровиробників

Державна підтримка сприятиме прискоренню відбудови агропромислового виробництва, та на цій основі – послабленню продовольчої залежності нашої країни від імпорту сільськогосподарської продукції (конкретизуємо і додамо: зокрема, бавовни), створенню сприятливих організаційно-економічних умов для рентабельності роботи сільськогосподарських товаровиробників.

Потужним регулятором економіки в сучасних умовах є державне замовлення на основі добровільного контракту, який укладає держава з виробником. Прикладом такого замовлення можуть бути контракти на виготовлення тканин для одягу військовослужбовців, форменого одягу для працівників державних силових структур, марлі, вати й інших товарів медичного, у т.ч. оборонного призначення тощо. Замовлення швейним, текстильним підприємствам трансформуються у

відповідні замовлення цих підприємств переробним, сільськогосподарським підприємствам з вирощування й переробки сировини для цих тканин, матеріалів.

Проблеми пільгового оподаткування інноваційної діяльності є особливо актуальною для галузі. В Законі України «Про інноваційну діяльність» (ст. 21,22) зазначається: інноваційним підприємствам дозволяється прискорена амортизація основних фондів, а також встановлюється щорічна двадцятивідсоткова норма прискореної амортизації основних фондів групи 3; від сплати ввізного мита та податку на додану вартість звільняються сировина, устаткування, обладнання, комплектуючі та інші товари, що ввозяться на територію України і необхідні для виконання пріоритетних інноваційних проєктів. В умовах, коли внутрішні джерела фінансування сільськогосподарських підприємств не дозволяють забезпечити їх ефективне функціонування, одним з основних напрямів стабілізації діяльності має стати збільшення обсягів кредитування.

Висновки У результаті проведеного дослідження встановлено, що постійне зростання обсягів державного фінансування сільського господарства має позитивний, але недостатній вплив на поліпшення фінансових результатів діяльності сільськогосподарських підприємств.

Таке становище обумовлено: недостатнім врахуванням специфіки виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств при здійсненні виплат з бюджету протягом року; диспаритетом цін на промислові товари, використані в сільському господарстві, та сільськогосподарську продукцію; нерівними умовами доступу до програм державної фінансово-кредитної підтримки підприємств різних організаційно-правових форм господарювання;

У науковій роботі [5] обґрунтовано, що основну увагу держава має зосередити на встановленні найбільш ефективних способів використання наявних коштів. Проведене дослідження свідчить про низьку ефективність страхування ризиків загибелі або втрати сільськогосподарської продукції для підприємств. Це зумовлено: відсутністю налагодженого механізму страхування ризиків; обмеженістю бюджетних коштів, що спрямовуються на здешевлення вартості страхових премій сплачених суб'єктами аграрного ринку та доступу страховальників до кредитних ресурсів; високими витратами на ведення страхової справи та нерозвиненістю інфраструктури страхових компаній (відділень) у сільському господарстві.

На думку абсолютної більшості дослідників, одночасно з наданням фінансової підтримки аграрному секторові, держава повинна виступати гарантом. Її роль як одного із основних інститутів трансформаційних процесів в економіці є незаперечною.

Література:

1. Поважний С.Ф. Державне регулювання розвитку економічних систем / С.Ф. Поважний, Л.В. Братченко, С.М. Науменко // Збірник наукових праць Донецького державного університету управління: «Державне регулювання економічного розвитку регіону та підприємств». – Серія «Державне управління». – Т. V. – Вип. 38. – Донецьк, 2004. – С. 3- 13.
2. Макаренко П.М. Ринкова трансформація аграрного сектора: теорія і практика: [монографія]/ П.М. Макаренко, А.Д. Топалов. – Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2006. – 373 с.
3. Шевченко Н.О. Умови реформування державної аграрної політики / Н.О. Шевченко // Методологія та практика менеджменту на порозі XXI століття: загальнодержавні, галузеві та регіональні аспекти: матеріали У міжнародної наук.-практ. конф. (Полтава, 13-14 травня 2010 р.)/ВНЗ «Полтавський університет економіки і торгівлі». – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2010. – С. 277-278.
4. Поважний А.С. Государственная поддержка развития аграрного сектора экономики: опыт и современные тенденции / А.С. Поважний, Л.О. Батченко, Ю.В. Дятлова // Збірник наукових праць Донецького державного університету управління: «Державне управління економічного розвитку регіону та підприємств». – Серія «Державне управління». – Т. V. – Вип. 38. – Донецьк, 2004. – С. 40-46.
5. Чепка В.П. Фінансування сільськогосподарських підприємств: стан та удосконалення: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / В.П. Чепка. – Київ, 2007. – 20 с.

ТОВ "ДКС Центр"